КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра психології і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної роботи

_____ Мирослав СОЛОВЕЙ

«13» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна психодіагностика

галузь знань	***05 Соціальні та поведінкові науки***
спеціальність	***053 Психологія***
освітній рівень	***другий (магістерський)***
освітня програма	***Психологічні дослідження і консультування***
статус дисципліни	***нормативна***

Форма здобуття освіти: *денна, заочна*
Навчальний рік: *2023/2024*
Семестр: *І*
Кількість кредитів ЄКТС: *4*
Мова навчання: *українська*
Форма підсумкового контролю: *іспит*

КИЇВ – 2023

Розробник(и):
Валентина КИРИЛЕНКО, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму.
Протокол № 16 від «08» червня 2023 року.

Завідувач кафедри Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології. Протокол № 9 від «23» червня 2023 року.

Голова вченої ради
факультету Ганна КУЧЕРЯВА

1.Мета вивчення дисципліни: є забезпечення засвоєння студентами теоретичних та практичних засад використання різних діагностичних процедур: бесіди, інтерв'ю, функціональних проб, суб'єктивних та проективних тестів.

2.Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 4 кредити ЄКТС 120 год., у тому числі:

Денна форма:
лекції – 14 год.
семінарські заняття – 16 год.
самостійна робота – 90 год.

Заочна форма:
лекції – 4 год.
семінарські заняття – 4 год.
самостійна робота – 112 год

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Успішне опанування курсів «Патопсихологія», «Клінічна психологія», «Психодіагностика», «Психологія інклюзивної освіти».

Знання теоретичних основ патопсихології, психодіагностики та клінічної психології, стандартизації та валідизації тестових опитувальників, проведення психологічного тестування, етапи проведення клінічної бесіди, поділ хвороб на соматичні нервові та психічні.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Курс «Клінічна психодіагностика» є обов'язковим компонентом теоретичної та практичної підготовки магістрів психологів, тому є нормативною дисципліною (ОК 2) освітньої програми «Психологічні дослідження і консультування». Включає в себе один організаційний модуль та чотири змістових модуль.

У першому розглядаються теоретичні основи клінічного діагностування з використанням методів об'єктивної клінічної оцінки клієнта, котрий звернувся за психологічною допомогою, розглядаються основні теоретичні поняття курсу клінічної психодіагностики, групи методів, етичні аспекти, вимоги до проведення психодіагностичного обстеження особистості у клініці. Висвітлюються основні питання використання об'єктивних та суб'єктивних тестів

У решті змістових модулях розкривається особливості застосування проєктивних методів у вивченні особистості клієнта, студенти розглядають особливості роботи з проективними методиками такими як Тест Роршаха, Тест тематичної аперцепції, Тест Зонді, методика Розенцвега, та інші. Студенти практично засвоюють роботу із даними методиками із запропонованими інтерпретаційними схемами, слухачі курсу ознайомлюються із роботою з опитувальниками станів та настроїв у клінічному дослідженні.

Таким чином, *головною метою* вивчення курсу з клінічної психодіагностики разом з іншими дисциплінами є забезпечення загальної теоретичної підготовки студентів, а також сприяння формуванню у студентів умінь та навичок проводити клінічну психодіагностику, оскільки постійно зростає кількість населення, яке має різну ступінь погіршення психофізичного та психічного здоров'я.

5. Завдання (навчальні цілі):

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психодіагностика» пов'язані з формуванням у студентів **інтегральної компетентності** як здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, характеризуються комплексністю і невизначеністю

умов і потребують володіння низкою особливих компетенцій, серед яких, зокрема, проведення психологічних досліджень та психологічного консультування різних верств населення, незалежно від віку отримувачів психологічних послуг, володіння іноземною (англійською) мовою, здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи діагностики та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові компетентності (СК)

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне обстеження й дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи діагностики та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Впроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

СК12. Здатність до розуміння глибинних спонук, що зумовлюють консультативний запит.

СК13. Здатність організовувати і здійснювати психологічне консультування з використанням різноманітних парадигм – як зарубіжних, так і вітчизняних - та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК14. Здатність організовувати консультативний процес з особами, які перебувають у складних життєвих обставинах.

СК15. Здатність організовувати проведення психодіагностичного обстеження в клініці з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку клієнта

СК16. Здатність забезпечувати консультативну допомогу клієнтам, враховуючи їх ментальні та крос-культурні особливості.

Відповідність компетентностей і програмних результатів навчання

ОК (за освітньою програмо)	**І**нтегральна **к**омпетентність	**ПРН** (нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах програмних результатів навчання)	**ЗК** (загальні компетентності)	**СК** (спеціальні (фахові компетентності (СК))
ОК2	**ІК**	ПРН 2	ЗК 1; ЗК2	СК2; СК3; СК4; СК5; СК7; СК9; СК11; СК12; СК15;СК16
		ПРН 3	ЗК1; ЗК2; ЗК4;	СК2; СК3; СК4; СК7; СК11
		ПРН 4	ЗК1; ЗК8; ЗК9	СК3; СК7; СК10; СК12; СК14; СК15; СК16
		ПРН 10	ЗК2; ЗК3; ЗК4; ЗК8; ЗК10	СК1; СК2; СК11
		ПРН 12	ЗК5; ЗК6; ЗК7	СК9; СК14; СК15; СК16
		ПРН 15	ЗК1; ЗК5; ЗК6; ЗК7; ЗК10	СК4; СК6; СК7; СК9; СК12; СК13; СК14; СК16

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		**Форми (та / або методи і технології навчання)**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання** *(за необхідністю)*
Код	**Результат навчання**		
ЗНАТИ:			
1.	1.1. Знати класифікацію та специфічні особливості різних типів різновікових психодіагностичних методик, їх переваги та недоліки у практичному застосуванні на різних етапах роботи. 1.2. Знати норми та правила, які регулюють психодіагностичну діяльність. 1.3. Знати методи якісних та кількісних досліджень. 1.4. Знати затверджені стандартні методи та технології, які дозволяють розв'язувати психодіагностичні задачі. 1.5. Знати вимоги до застосування діагностичних методик. 1.6. Знати специфічні особливості та ситуації застосування в роботі проективних методик,	Лекційні і семінарські заняття. Метод тестів. Індивідуальні завдання.	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання самостійних завдань (усно та письмово), письмова МКР Усне поточне опитування. Експрес-контроль. Модульна контрольна робота.

	функціональних проб, суб'єктивних тестів. 1.7. Знати історію та процедуру розробки основних психодіагностичних методик.		
УМІТИ:			
2.	2.1. Вміти складати психологічний діагноз та портрет різних осіб на підставі проведених діагностичних процедур. 2.2. Вміти використовувати якісні та кількісні методи в дослідженнях. 2.3. Вміти застосовувати затверджені стандартні методи та технології, які дозволяють вирішувати діагностичні задачі. 2.4. Вміти інтерпретувати та працювати з проективними методиками, методом функціональних проб, суб'єктивними тестами.	семінари традиційні та семінари-дискусії; робота в малих групах; практичні завдання, що виконуються під час самостійної позааудиторної роботи	Усне поточне опитування під час аудиторних занять (індивідуальне та фронтальне), письмова МКР. Оцінювання виконання індивідуальних практичних завдань
КОМУНІКАЦІЯ:			
3.	3.1 Організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології та психодіагностики. 3.2 Налагоджувати та підтримувати контакти з різними категоріям населенням через донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	семінари-дискусії; робота в малих групах; самостійна позааудиторна робота; рольові та ділові ігри; захист наукових повідомлень в рамках практичних занять по типу «круглий стіл», інтерактивні заняття	Усне поточне опитування під час аудиторних занять. Оцінювання виконання індивідуальних та групових практичних завдань, письмова МКР
АВТОНОМНІСТЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ:			
4.	4.1. Самостійно планувати, організовувати та здійснювати психодіагностичне дослідження. 4.2. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики.	виконання індивідуальних та групових практичних завдань, підготовка презентацій Індивідуальна науково-проєктна робота.	Захист творчої роботи. Оцінювання виконання індивідуальних та групових практичних завдань, письмова МКР

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання *(необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)*

Результати навчання з дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2.
ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне обстеження із застосуванням валідних та надійних діагностичних методів та методик.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.			+	+	+			+	+	+		+	+	+	+
ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.		+	+	+				+	+	+		+	+	+	
ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.			+	+	+			+	+	+		+	+	+	+
ПРН12. Розуміти та виявляти соціальні й біологічні чинники психічного здоров'я.		+		+		+			+		+			+	
ПРН15. Реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням запиту клієнта, його індивідуальних особливостей, у тому числі культурно-релігійних, гендерно-вікових, дотримуючись етичних принципів у професійній діяльності.		+		+	+			+	+			+			

8. Система оцінювання результатів навчання студентів

Денна форма здобуття освіти

Підсумкова форма контролю у І семестрі – **ІСПИТ в усній формі.**

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового балу за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	*студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки*
«4»	*студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначені понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням*
«3»	*студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання*
«2»	*студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення*

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

«5»	*робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані*
«4»	*робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань, сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог; вимоги академічної доброчесності дотримані*
«3»	*робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково*
«2»	*робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані*
«0»	*робота не виконана*

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальніою шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

форма підсумкового контролю – **ІСПИТ**
«5» – 20 балів
«4» – 16 балів
«3» – 12 балів
«2» – 8 балів
Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

«5»	*при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки*
«4»	*при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки*
«3»	*при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків*
«2»	*при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки*
«0»	*робота не виконана*

Підсумкова форма контролю у І семестрі – **ІСПИТ в усній формі.** Здобувачі мають дати відповідь на питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані (пропущені з поважної причини), усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30.** Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«відмінно» – 30 балів
«добре» – 23 бали
«задовільно» – 18 балів
«незадовільно» – 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	*повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни*
«добре»	*в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками*
«задовільно»	*поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення*
«незадовільно»	*відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу*

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **E**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою**:**

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
		форма підсумкового контролю – **іспит**
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	**незадовільно** з можливістю повторного складання

Заочна форма здобуття освіти

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

На іспиті оцінювання рівня засвоєння здобувачем навчального матеріалу з дисципліни здійснюється таким чином. Викладач може оцінювати відповідь здобувача на кожне питання екзаменаційного білета окремо у 4-бальній шкалі (“відмінно” – “5”, “добре” – “4”, “задовільно” – “3”, “незадовільно” – “2”). Загальна оцінка за відповідь на іспиті виводиться як середнє арифметичне з оцінок за кожне питання білета з округленням до десятої частки. Ця оцінка помножується на коефіцієнт 20*.

Контрольна робота, що передбачена навчальним планом, є складником семестрового контролю і оцінюється як окреме питання іспиту.

Отримане значення становить підсумковий рейтинговий бал, якому відповідає підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою (“відмінно”,“добре”, “задовільно”, “незадовільно”) і оцінка за шкалою ЄКТС за таблицею:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
		форма підсумкового контролю – **іспит**
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	**незадовільно** з можливістю повторного складання

В умовах **дистанційного навчання** здобувачі складають іспит в онлайн режимі на інформаційній платформі MS Teams в реальному часі відповідно до розкладу екзаменів, складеного деканатом факультету. Обов'язковою умовою складання іспиту є підключення з відеозв'язком (з персонального комп'ютера, телефону або іншого пристрою).

Здобувачі обирають екзаменаційний білет шляхом вибору його порядкового номеру. Питання екзаменаційного білету екзаменатор відправляє у чаті конференції. На підготовку для відповіді здобувачам дається до 10 хв. За бажанням здобувачі можуть починати відповідати раніше відведеного часу.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні теоретико-методологічні аспекти клінічної психодіагностики.												
Тема 1. Вступ до клінічної психодіагностики. Методологічні аспекти клінічної психодіагностики особистості. Особистість як об'єкт клінічного дослідження.	14	2	2			10			1	14		
Тема 2. Методи об'єктивізації клінічної оцінки особистості. Клінічне інтерв'ю та клінічна бесіда.	14	2	2			10				14		
Змістовий модуль 2. Методи клінічної психодіагностики у вивченні особистості та психічних процесів і станів особистості.												
Тема 3. Методи оцінки психічних процесів; дослідження тривоги	14	2	2			10				16		

та депресії. Опитувальники та шкали психічних станів, що передують хворобі.								0,5	1			
Тема 4. Використання типологічних та характерологічних методик в дослідженні особистості. MMPI та 16 PF.	14	2	2			10				14		
Змістовий модуль 3. Проективні методи у дослідженні особистості.												
Тема 5. Методика Роршаха та її використання в клініці.	14	2	2			10				21		
Тема 6. Тематичний аперцептивний тест. Тест Сонді. Методика Розенцвейга.	24	2	2			20		0,5	1	21		
Змістовий модуль 4. Дослідження самооцінки, емоційних станів та поведінкових проявів пацієнтів.												
Тема 7. Дослідження самооцінки, тривожності. Методика Дембо-Рубінштейн. Опитувальники та шкали психічних станів, що передують хворобі. Зміст проведення клінічного психодогічного дослідження дітей з ООП	36	2	4			20		1	1	28		
Усього годин	**120**	**14**	**16**			**90**		**2**	**4**	**114**		

10. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследования личности в клинической психологии (на основе метода Роршаха). Киев: Вища школа, 1978.
2. Бурлачук Л.Ф. Методика Роршаха. Короткий посібник. Київ: Видавництво «ОС Україна», 2008. 88 с.
3. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
4. Галян І.М. Психодіагностика. Навч. посібн. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
5. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В. Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
6. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За заг. ред. М.С. Корольчука. Київ: Ельга, Ніка–Центр, 2012. 400 с.

7. Луньов В.Є. (2015) Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога : навч. посіб. для студ., магістрів психол. спец. і напрямів підгот. слухачів курсів підвищ. кваліфікації / В. Є Луньов, К. В. Аймедов, Д. М. Корошніченко ; за заг. ред. В. Є. Луньова ; Одес. нац. мед. ун-т. Одеса : ОНМедУ, Ч. 1. 295 с
8. Мушевич М. І. (2006) Клінічна психодіагностика: Методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 170 с.
9. Мюррей Генрі О. Тематичної апперцепції тест. Під редакцією Л. Бурлачука. ОС Україна, Київ, 2009. 32 с.
10. Прикладна психодіагностика в Національній гвардії України: метод. посіб. Колесніченко О. С. та ін.; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2020. 388 с.
11. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Частина 8. Діагностика особистості працівника ОВС в системі психологічного супроводження. Навч.-метод. посібн. / Д.О.Александров, О.В.Давидова та ін.. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2015. 130 с.
12. Психодіагностика: курс лекцій з дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 Психологія / укладачі І.О. Корнієнко, О.Ю. Воронова. Мукачево: МДУ, 2019. 41 с.
13. Психодіагностика в клінічний психології : навч.посіб. / уклад. Співак Л.М., Османова А.М. Київ, Університет «Україна», 2023. 146 с.
14. Скребець В.А. Психологическая диагностика : учеб.пособ. 2-е изд., перераб. и доп. Київ: МАУП, 2001 152 с.
15. Сыропятов О.Г. Тест Роршаха в клинической практике (краткое пособие для врачей и психологов). Киев: Наук.Світ; 2005. 16 с.
16. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. Київ: Главник, 2006. 144 с

Додаткова:

1. Butcher, J. N. Manual for the restandardized Minnesota Multiphasic Personality Inventory: MMPI-2 / Butcher, J. N., Graham, J. R., Tellegen, A., Kaemmer, B. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1989.
2. Hathaway, S. R. Manual for the Minnesota Multiphasic Personality Inventory.Minneapolis. Hathaway, S. R., McKinley J. C. University of Minnesota Press. 1940.
3. Rosenzweig S. An Outline of Frustration Theory / ed. by J. MeV. Hunt // Personality and the Behavior Disorders. A handbook based on experimental and clinical research. Vol. 1. N. Y. : Ronald Press Company, 1945. 379 P.